

Blwyddyn Newydd Newynog

Nod: Mae'r gwasanaeth hwn yn nodi Diwrnod Byd-eang Crefydd (20 Ionawr) ac yn edrych ar faterion yn ymwneud â bwyd a newyn.

Adnoddau/paratodau:

- efallai yr hoffech ddefnyddio'r gwasanaeth *Blwyddyn Newydd Newynog*, sydd ar gael i'w lawr lwytho o christianaid.org.uk/learn

Cyflwyniad

Sleid 1. Croesawu'r disgyblion a dymuno Blwyddyn Newydd Dda!

Sleid 2. Rydym ni'n gyfarwydd â dweud 'Blwyddyn Newydd Dda' wrth ein gilydd ym mis Ionawr, ond oeddech chi'n gwybod ein bod yn gallu dymuno'r un peth i lawer o bobl ar adegau eraill o'r flwyddyn? Y rheswm am hyn yw bod gan lawer o grefyddau'r byd ddechreuadau gwahanol i'w calendr crefyddol. Dyma rhai o'r dyddiadau Blwyddyn Newydd bydd rhai o grefyddau'r byd yn dathlu yn 2013:

- Mae'r Flwyddyn Newydd Gristnogol yn dechrau gyda'r Adfent, y disgwyl am ddyfodiad Crist, ar ddechrau Rhagfyr
- Blwyddyn Newydd Islam ar 4 a'r 5 Tachwedd
- Blwyddyn Newydd Hindŵ ar 3 Tachwedd
- Blwyddyn Newydd Iddewig ar 5 Medi
- Blwyddyn Newydd Sikhiaid ar 13 Ebrill

Ac ar 20 Ionawr, byddwn yn nodi Diwrnod Byd-eang Crefydd. Dyma gyfle i ddysgu am grefyddau eraill ar draws y byd a gweld beth sy'n gyffredin rhyngddynt.

Sleid 3. Yn aml, byddwn yn dechrau'r Flwyddyn Newydd drwy feddwl sut i wella ein hunain, ac fe fyddwn yn gwneud addunedau i geisio gwella'r ffordd yr ydym yn byw. Gofynnwch i'r disgyblion a wnaeth rhai ohonynt addunedau Blwyddyn Newydd. Yn llawer o grefyddau'r byd mae'r cwestiwn hwn yn cael ei ofyn drwy'r amser, nid yn unig ar ddechrau'r flwyddyn. Mae dilynwyr crefyddau gwahanol yn ceisio edrych ar bob diwrnod fel dechrau newydd a chyfle i fyw bywyd gwell.

Sleid 4. Ambell dro, er mwyn eu helpu i gyflawni eu bwriadau da, bydd pobl o wahanol grefyddau yn penderfynu peidio â bwyta, neu ymprydio. Gofynnwch i'r disgyblion a ydynt yn deall beth yw ystyr ymprydio. Eglurwch ei fod yn golygu bwyta llai neu beidio bwyta am gyfnod penodol. Er enghraifft, adeg y Grawys, y cyfnod cyn y Pasg,

bydd llawer o Gristnogion yn bwyta llai o fwyd. Efallai y byddan nhw'n ymrwngod â math arbennig o fwyd, fel siocled. Bydd llawer o Fwsleniaid yn ymprydio am fis cyfan yn ystod Ramadan, ac yn bwyta dim o gwbl rhwng codiad yr haul a'i fachlud yn ystod y cyfnod. Yn y ffydd Iddewig, ceir dau brif ddiwrnod o ympryd: Yom Kippur a Tisha B'Av; maen nhw'n para ychydig dros 24 awr, gan ddechrau cyn machlud haul, pan ei bod yn dal yn olau tu allan, ac yn dod i ben wedi'r machlud haul nesaf, pan mae'n dywyll y tu allan, a thair seren i'w gweld yn yr awyr.

I nifer o ddilynwyr crefydd, mae ymprydio'n gyfle i ganolbwyntio ar yr hyn sy'n bwysig ac i ystyried sut bydden nhw'n hoffi byw eu bywydau, gyda help Duw. Mae llawer yn cyfuno eu hympryd gyda gweddi, gan obeithio y bydd yr ympryd o help iddyn nhw aros yn ffyddlon i'w ffydd a'u helpu i fyw eu ffydd yn y byd o'u cwmpas.

Gofynnwch i'r disgyblion feddwl am resymau pam y gallai ymprydio helpu pobl ganolbwyntio ar eu crefydd.

Sleid 5. Wrth gwrs, mae ymprydio fel hyn yn digwydd o fewn terfynau penodol – ac yn aml ar ddiwedd yr ympryd bydd pobl yn dathlu gyda'i gilydd mewn gwledd fawr!

Sleid 6. Ond mae newyn, nad oes rheolaeth arno, na diwedd i'w weld iddo, yn hollol wahanol. Gofynnwch i'r disgyblion sut deimlad fyddai bod yn wirioneddol newynog, am amser hir, a dim diwedd i'w weld iddo.

Gall y math yna o newyn weddnewid eich bywyd yn llwyr. Mae pobl sydd eisiau bwyd drwy'r amser yn gweld eu hiechyd yn dirywio. Dydyn nhw ddim yn gallu canolbwyntio ar unrhyw beth pwysig a does ganddyn nhw ddim egni i fwynhau bywyd. Peth ofnadwy yw meddwl bod un o bob wyth person ar draws y byd yn dioddef felly.

Sleid 7. A'r hyn sy'n wirioneddol ofnadwy yw nad oes angen iddyn nhw ddioddef oherwydd

mae digon o fwyd ar gael yn y byd i fwydo pawb.

Felly, os oes digon o fwyd ar gael i bawb, pam nad oes gan bawb ddigon ohono?

Er mwyn cael digon i'w fwyta, rhaid i chi allu prynu neu dyfu bwyd. Ond mae llawer o bobl yn ei chael yn anodd iawn i gael digon o arian i **brynu** bwyd neu i **dyfu** digon o fwyd ar gyfer eu teuluoedd.

Sleid 8. Gall pob math o bethau effeithio ar allu pobl i **brynu** bwyd - prisiau'n codi efallai neu bobl yn cael trafferth i ennill digon o arian i'w galluogi i brynu'r bwyd sydd ei angen arny'n nhw.

Sleid 9. A gall pethau hefyd fynd o chwith i bobl sy'n dibynnu ar **dyfu** bwyd. Os nad yw'r tywydd yn iawn - yn rhy dwym, yn rhy sych neu'n rhy wlyb - fe all fod yn anodd dros ben tyfu digon o fwyd. Ac nid y tywydd yn unig sy'n gwneud bywyd yn ansicr i bobl sy'n ddibynnol ar dyfu bwyd: rhaid cael tir i dyfu cnydau ac mae angen pris da am eu bwyd pan ddaw hi'n amser ei werthu. Rhaid hefyd i bobl allu cynllunio ar gyfer y cyfnodau pan na fydd hi'n bosibl tyfu bwyd, a bod ganddynt y cyfle i brynu bwyd pan fydd eu bwyd eu hunain wedi dod i ben.

Mudiad yw Cymorth Cristnogol sy'n gweithio i helpu pobl o bob ffydd a heb ffydd, nid Cristnogion yn unig ond unrhyw un sy'n byw mewn angen ar draws y byd. Eleni, mae Cymorth Cristnogol yn cydweithio gyda sawl elusen arall i geisio rhoi stop ar newyn yn y byd a sicrhau bod gan bawb ddigon i'w fwyta.

Sleid 10. Dyma Tekalech. Mae hi'n bump oed ac yn byw yn Ethiopia, yn Nwyrain Affrica. Mae'n wlad sych, gyda dim ond ychydig o fisoedd yn y flwyddyn pan fydd glaw. Mae'n rhaid i deulu Tekalech geisio tyfu digon o fwyd i bara am flwyddyn gyfan. Rhaid gwneud hyn hyd yn oed pan mae'n sych iawn a gall hynny fod yn anodd.

Y llynedd, pan fethodd y cnydau, doedd gan deulu Tekalech ddim digon o fwyd i'w cynnal

drwy fisoedd sych y flwyddyn. Bu Cymorth Cristnogol yn helpu teulu Tekalach a nifer o deuluoedd eraill yn yr ardal. Roedden nhw'n gallu darparu pecynnau bwyd er mwyn iddynt oroesi'r misoedd sych, newynog.

Sleid 11. Ond mae Cymorth Cristnogol yn deall bod pobl eisiau gwneud mwy na goroesi – maen nhw eisiau byw bywyd llawn, iach a gweithgar. I wneud hynny, mae angen i bobl gael bwyd yn gyson ac mae angen iddyn nhw fod yn hyderus na fyddan nhw'n newynu.

Mae Cymorth Cristnogol yn credu y gall pethau fod yn wahanol, dim ond inni sicrhau bod pawb yn cael cyfran deg o fwyd.

Sleid 12. Felly, penderfynodd Cymorth Cristnogol eleni gydweithio gydag elusennau eraill i ofyn i lywodraethau'r byd wneud newidiadau pwysig fydd yn helpu pobl i gael eu cyfran deg o fwyd.

Er enghraifft, newidiadau fel gwneud yn siŵr nad yw'r tir mae pobl yn dibynnu arno i dyfu bwyd yn cael ei werthu i bwrpas arall.

Newidiadau fel sicrhau bod arian yn cael ei ddefnyddio mewn ffyrdd sy'n helpu'r bobl dlotaf.

A newidiadau fel sicrhau bod cwmnïau sy'n ennill llawer o arian yn talu digon o drethi i lywodraethau, a fydd wedyn yn gallu defnyddio'r arian i helpu bwydo eu pobl dlotaf.

Ar adeg o'r flwyddyn pan fo llawer yn teimlo effeithiau gorfwyta ac yfed yn ystod dathliadau'r tymor, a gwneud addunedau Blwyddyn Newydd er mwyn ceisio gwella eu bywydau, bydd Cymorth Cristnogol yn canolbwyntio ar yr ymdrechion i roi stop ar newyn.

Gofynnwch i'r disgyblion a ydyn nhw wedi gwneud addunedau Blwyddyn Newydd – efallai yr hoffech chi rannu eich adduned chi gyda'r disgyblion. Ond eleni, efallai, dylem feddwl sut y gallem wneud addunedau allai helpu eraill ar draws y byd.

Myfyrdod

Annwyl Dduw,

Diolch i ti am ddechreuadau newydd, am ddealltwriaeth newydd, a gobaiht wedi ei adnewyddu. Gweddiwn y bydd pobl o bob ffydd a rhai heb ffydd yn gallu cydweithio dros fyd gwell. Gweddiwn y bydd yr hyn sy'n gyffredin rhyngom yn cael ei rannu ymysg pawb. Gweddiwn y bydd pawb, bob dydd, yn cael eu bara beunyddiol. Bydd pawb yn bwyta a chael digon. Amen.

Gweithredu

- Am wybodaeth am yr ymgyrch i gael gwared â newyn, ewch i christianaid.org.uk (diwedd Ionawr ymlaen)
- Am fwy o adnoddau dysgu ar fwyd a newyn, ewch i christianaid.org/learn

Lluniwyd y deunydd hwn i bwrpas addysgiadol.

I'w rhannu'n ehangach neu er elw masnachol rhaid cael caniatâd Cymorth Cristnogol.

© Cymorth Cristnogol. Mae enw a logo Cymorth Cristnogol yn nodau masnach Cymorth Cristnogol; mae Poverty Over yn nod masnach Cymorth Cristnogol. Rhif elusen gofrestredig y DG 1105851 Rhif cwmni 5171525